
Tok tempen på den norske modellen

AKTUELT I FORENINGEN

MATTIS DAHL ÅMOTSBAKKEN

mattis.dahl.amotsbakken@legeforeningen.no

Samfunnspolitisk avdeling

Engasjerte delegater diskuterte tillit og medbestemmelse etter å ha sett tallenes klare tale fra medlemsundersøkelsen i sykehus.

DEN NORSKE MODELLEN UNDER LUPEN: Arnt Olaf Storeng (t.v), Vetle Høivang, Pål Molander og Jan Fredrik Andresen fikk mange spørsmål fra et engasjert landsstyre. På talerstolen Hanna Bremnes, Norsk medisinstudentforening. Foto: Legeforeningen/Thomas Barstad Eckhoff

Christer Mjåset, visepresident og leder i Yngre legers forening, innledet arbeidslivsdebatten med å takke Akershus legeforening for å ha satt sykehuslegers arbeidsforhold på agendaen.

– Akershus legeforening gikk opp løypa for oss gjennom spørreundersøkelsen i 2015 ved Ahus og Bærum sykehus. Initiativet og funnene fikk stor mediedekning. Det mest alvorlige funnet viste at 45 prosent av sykehuslegene vurderte å slutte. Det var en alvorlig tankevekker, sa Mjåset.

På agendaen sto to sentrale spørsmål: *Hvordan står det egentlig til med åpenhet, tillit og medvirkning i den norske modellen? Hvordan kan vi ta den norske modellen videre?*

Opplever lavere innflytelse enn andre arbeidstakere

Bakteppet for debatten er flere utviklingstrekk som viser at den norske modellen er under press og at arbeidslivet er i endring. I sykehusene oppleves ofte ensidig styring fremfor dialog og samarbeid. Dette bekreftes også i Legeforeningens ferske medlemsundersøkelse om sykehuslegers arbeidsforhold.

Hovedfunnene fra undersøkelsen ble presentert for landsstyret av Rambølls Arnt Olaf Storeng og Vetle Høivang. Til tross for variasjon mellom sykehus, kommer opplevelsen av medbestemmelse for sykehuslegene gjennomgående lavt ut i undersøkelsen. Det er yngre leger som vurderer dette mest negativt. Undersøkelsen viser også at leger ved små sykehus opplever større grad av åpenhet og påvirkningsmuligheter på egen arbeidsplass.

– Sykehuslegene opplever hverdagen som krevende. Resultatene er et uttrykk for frustrasjon når det gjelder medbestemmelse. Muligheten til å påvirke egen arbeidssituasjon oppleves også som gjennomgående lav, og den er vesentlig lavere enn hos andre norske arbeidstakere, fortalte Storeng.

Samtidig viser undersøkelsen at sykehuslegene rapporterer om stort engasjement og motivasjon for jobben.

Medlemsundersøkelsen bekrefter også Legeforeningens argumenter for stedlig ledelse i sykehushverdagen. Der hvor det er stedlig sykehus- eller avdelingsledelse, opplever sykehuslegene en mer positiv arbeidssituasjon.

Betydningen av åpenhetskultur

Delegatene fikk også presentert forskningsmessig støtte til betydningen av åpenhet, medbestemmelse og tillit i arbeidslivet. Både Pål Molander (leder i Statens arbeidsmiljøinstitutt – STAMI) og Jan Fredrik Andresen (direktør i Helsetilsynet) fikk varm applaus fra landsstyret etter sine innledninger om involvering av ansatte og åpenhetskultur.

Molander vektla de store utfordringene Norge står overfor i årene som kommer og betydningen av arbeidstakernes autonomi for å lykkes.

– Det er jevnt over gode arbeidsmiljøforhold i Norge. 9 av 10 trives på jobb. Allikevel er det viktigere enn noen gang å fokusere på dette. Ressurssituasjonen er annerledes og vi er midt i et omstillings- og teknologiskifte, innledet STAMI-lederen.

– Vi stiller høyere krav til arbeidstakere i Norge enn i Europa, men dette klarer vi fordi vi gir større autonomi til arbeidstakerne. Det gir en aktiv arbeidssituasjon som skaper motivasjon og deltakelse. Det gjør at vi lykkes. Det er bunnsolid akademisk kunnskap som viser dette, og dette er noe vi må være bevisste på å bevare i tråd med økende krav, poengterte Molander.

Helsetilsynets direktør fulgte opp og understreket betydningen av åpenhetskultur i helsetjenesten.

– Det er helt åpenbart at et dårlig arbeidsmiljø er dysfunksjonelt for pasientbehandling og pasientsikkerhet. Skal vi få til en åpenhetskultur, er vår erfaring at kulturen må bygges og vedlikeholdes i fredstid. For å lykkes med å skape samhandling, åpenhet og tillit må vi spille på lag med de som står nær tjenesteytingen, sa Andresen til lydhøre delegater.

Skytteltrafikk til talerstolen

Før paneldiskusjonen var det Spekter-direktør Sylvia Brustad som fikk det siste ordet blant innlederne. Brustad inntok landsstyrets talerstol for å dele sine tanker om videreutvikling av den norske modellen og pekte på de fremtidige utfordringene helsesektoren står overfor.

– Vi må forvente at de offentlige budsjettene blir strammere i årene fremover, også for helsesektoren. Vi må forvente mer ostehøvelkutt. Heldigvis ser vi en rivende medisinsk utvikling som blir viktig, sa Brustad.

Spekter-direktøren fremhevet at Norge har en stor fordel sammenliknet med andre land.

– Vi har et av verdens beste fortrinn med den modellen vi har i Norge. Det blir enda viktigere å bli enige om virkelighetsforståelsen i fremtiden. Høy organisasjonsgrad blir også viktigere fremover, i tillegg til et sterkt partssamarbeid.

Hun understreket betydningen av en helhetlig tilnærming for å innfri stadig økende forventninger fra befolkningen parallelt med at oljeinntektene avtar.

– Velferdssamfunnet er under press og vi kan ikke løse alt. Jeg ser sjelden fakkeltog for helheten. Det er viktig at flere er opptatt av helhetstenkningen når vi ser inn i fremtiden, understreket Brustad.

Temaet og innledningene sørget for skytteltrafikk til talerstolen når ordstyrerne åpnet for dialog med landsstyret. Delegatenes tilbakemeldinger var unisone og tydelige:

– Tilliten mellom arbeidsgiver og arbeidstaker må styrkes for å sikre god pasientbehandling i fremtiden.

Publisert: 26. juni 2018. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 8. september 2026.